

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Yttrande över Post- och telestyrelsens rapport (PTS-ER-2021:13) om förbättrade möjligheter till god mobil uppkoppling på fjärrtåg

Regionledningskontorets förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Post- och telestyrelsen över rapporten Förbättrade möjligheter till god mobil uppkoppling på fjärrtåg.

Sammanfattning

PTS har fått i uppdrag att redovisa insatser för hur den mobila uppkopplingen kan bli bättre på fjärrtågen. Region Stockholm anser att det är positivt att medel tillförs för att åstadkomma en bättre uppkoppling, men att det är viktigt att även andra tågtyper så som regionaltågen omfattas. Då PTS förordar en konkurrensutsatt tilldelning av medel, betonar Region Stockholm att det kan finnas andra, mer kvalitativa, sätt att fördela stödet än principen ”lägst stöd per projekt vinner”. Exempelvis hur många resenärer som kan ta del av åtgärderna och/eller hur mycket förbättrad uppkopplingen blir gentemot nuläget.

Bakgrund

I november 2020 gav regeringen i uppdrag till Post- och Telestyrelsen (PTS) att redovisa insatser för att förbättra mobila uppkopplingar på fjärrtåg, på sträckor som är högtrafikerade. Regeringen ska under 2021 och 2022 avsätta totalt 50 miljoner för investeringar. Förbättring av uppkopplingen är en förutsättning för att fler personer ska välja tåg som färdssätt i linje med den nationella bredbandsstrategin där mål om att hela Sverige ska ha tillgång till stabila mobila tjänster 2023.

Förslaget omfattar fjärrtåg och PTS har valt tåg som trafikerar sträckor som är minst 20 mil långa och har mycket passagerartrafik. För

Stockholmsregionen omfattas sträckorna *Västra stambanan, Södra stambanan* och *Ostkustbanan*. PTS föreslår fyra stödberättigande åtgärder för att förbättra uppkopplingen; *installation eller uppgradering av WiFi, signalförstärkningssystem (repeater-system), radiotransparenta fönster* samt *förbättra möjligheter till uppkoppling i tunnlar*.

Region Stockholms yttrande

Stockholmsregionen är Sveriges tillväxtmotor, är Nordens naturliga mötesplats för konferenser och utbildningar, har många internationella huvudkontor samt har en geografiskt växande arbetsmarknad. Stambanorna och andra järnvägsstråk har i detta sammanhang en viktig roll då de binder samman Sverige och knyter an till utlandet. Utifrån detta anser Region Stockholm att tågtrafik stärker länets attraktivitet både för boende och arbete.

Region Stockholm har politiskt beslutade mål om att kollektivtrafiken ska utgöra en större andel av trafiken i länet, vilket även gäller resor till och från länet. Uppkoppling får därför inte vara ett hinder för dessa resor. Att resenärer ska ha god uppkoppling ligger i linje med målen i den nationella bredbandsstrategin.

Region Stockholm anser med hänvisning till ovan att det är positivt att medel tillförs för att öka möjligheten till uppkopplingen på fjärrtågen. Region Stockholm betonar dock att det, ur ett tillväxtperspektiv, är nödvändigt att även andra typer av tåg (exempelvis regionaltåg) omfattas av stödet.

Insatserna kan vara positiva ur ett klimatperspektiv då de på såväl kortare som längre sträckor ökar attraktiviteten för tåget som färdmedel gentemot bilen. Region Stockholm anser därför att det finns ytterligare anledningar till varför även kortare sträckor än 20 mil bör omfattas av stödet.

Region Stockholm är positiva till PTS bedömning gällande stödmodellen och förslaget om tilldelningsprocess samt att en konkurrensutsättning är att föredra framför en "först till kvarn"-princip. Region Stockholm vill samtidigt betona att det inte är självklart att en "lägst stödandel tilldelas stöd"-princip som exemplifieras i rapporten leder till maximal nytta för landets resenärer och järnvägsinfrastruktur. Region Stockholm anser att det bör övervägas om det finns andra sätt att värdera inkomna ansökningar på. Exempelvis hur många resenärer som kan ta del av åtgärderna och/eller hur mycket förbättrad uppkopplingen blir gentemot nuläget.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Carina Lundberg Udelepp
Regiondirektör

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag

1. Sammanfattning av Post- och telestyrelsens rapport (PTS-ER-2021:13) om förbättrade möjligheter till god uppkoppling på fjärrtåg

Beslutsexpediering

1. Post- och telestyrelsen
2. Regionstyrelsen

Godkänd av Carina Lundberg Udelepp, 2021-05-27

Sammanfattning

Tågresenärer vill ha en stabil mobil uppkoppling och kunna ringa med god kvalitet utan avbrott. En god uppkoppling är för passageraren en uppkoppling som uppfattas som likvärdig med den mobila uppkoppling som passageraren har hemma, dvs. det ska gå att skicka e-post, surfa, spela, ringa med bild/video och använda chatt- och streamingtjänster etc.

Mobiltäckningen längs de högtrafikerade järnvägsstråken i Sverige är god. För en god mobil uppkoppling krävs emellertid, utöver kontinuerlig mobiltäckning, även tillräcklig kapacitet och funktionalitet. De faktiska möjligheterna att använda mobiltjänster på tåg är dessutom beroende av tågets konstruktion och av vilka tekniska system som installerats ombord för att ta emot eller förstärka den mobilsignal som finns på utsidan av tåget. Ett annat sätt att öka mottagningen är radiotransparanta fönster (RF-fönster), men flera tester och studier av funktionaliteten är efterfrågade för att säkerställa lösningens effektivitet.

PTS identifierar i denna rapport fyra åtgärder som kan vidtas för att uppnå en förbättrad uppkoppling på fjärrtåg på högtrafikerade järnvägsstråk; installation eller uppgradering av WiFi- eller signalförstärkningssystem (s.k. repeatersystem), tester med ny teknik t.ex. radiotransparanta fönsterglas samt förbättrade möjligheter till uppkoppling i tågtunnlar. Dessa åtgärder kompletterar de åtgärder som tåg- och mobilbranschens aktörer redan vidtagit och kan genomföras under 2021 och 2022 i enlighet med regeringsuppdraget. Det bör påpekas att det inte är fråga om att lösa hela problembilden på området. Stödet kommer att bidra till att förbättra möjligheterna till god mobil uppkoppling, men det är viktigt att de samarbeten som etablerats i branschen fortgår och att alla relevanta aktörer fortsätter sina gemensamma och enskilda investeringar för att förbättra upplevelsen för resenärerna.

PTS har under framtagandet av rapporten haft en dialog med intressenter och Trafikverket. I denna dialog har det framkommit synpunkter att Trafikverket bör ges ett tydligt uppdrag att aktivt arbeta med täckningsfrågorna för publik mobil kommunikation i tunnlar.

PTS anser att aktuellt stöd – 50 miljoner kronor fördelat på åren 2021 och 2022 – bör betalas ut enligt regelverket avseende tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. En stödförordning bör tas fram som tydliggör förutsättningarna för tilldelning av stöd samt att PTS är ansvarig myndighet för att tilldela stöd.

En sådan stödförordning kan hämta inspiration från förordning (2018:1300) om statligt stöd för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer. Avseende stödmodell för medelsfördelning anser PTS att två alternativ bör övervägas, varav det första är en typ av ”först-till-kvarn” lösning och den andra en konkurrensutsatt tilldelningsprocess. I valet av dessa två fördelningsmodeller förordar PTS att myndigheten ges möjlighet att tilldela stöd enligt den konkurrensutsatta tilldelningsprocessen.